

Fotolito: Angolo TIM – Pula

Tisak: Papergraf – Padova

Tiskanje ove knjige pomogli su Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Istarska županija, općine Ližnjan, Medulin i Vodnjan te nekoliko poduzeća i banaka.

Jakov Jelinčić

KRATAK OSVRT NA LJETNU ARHIVISTIČKU ŠKOLU U BUDIMPEŠTI (6. – 17. srpnja 1998. godine)

Budimpešta je već nekoliko godina tradicionalno domaćin ljetne arhivističke škole, pokrovitelj koje je Središnje europsko sveučilište Central European University (CEU) i njegov ogranak Otvoreno arhivsko društvo, Open Society Archives (OSA), gdje sam imala čast od 6. do 17. srpnja 1998. sudjelovati kao jedini sudionik iz Hrvatske na nizu predavanja pod nazivom "Management Issues in Archival Preservation".

CEU je organizator različitih ljetnih škola, koje su prvenstveno namijenjene zemljama nekadašnjeg "Istočnog bloka", dakako uz sudjelovanje, ali u daleko manjem broju, polaznika iz drugih zemalja. Arhivistička djelatnost na Sveučilištu kreće se oko osnovnog postavljenog zadatka, a to je istraživanje zločina holokausta počinjenih upravo na ovim središnjim europskim prostorima tijekom II. svjetskog rata, tako da su arhivski djelatnici većinom angažirani na istraživanju arhivskog gradiva upravo te određene tematike.

Dodatna aktivnost svih ogranaka Sveučilišta, organiziranje je ljetnih škola, te je arhivistička škola samo jedna u nizu od navedenih djelatnosti. Na tečaju iz 1998. okupilo se tridesetak sudionika, mahom iz zemalja bivšeg SSSR-a, te po jedan predstavnik iz Velike Britanije, Slovenije, Jugoslavije, Izraela i Hrvatske.

Iako je škola načelno zamišljena kao tečaj za arhiviste s manje od četiri godine radnog iskustva, struktura sudionika bila je vrlo raznolika glede radnog iskustva, funkcija koje obnašaju u svojim matičnim ustanovama (arhivima), te konačno same naravi njihovih arhiva.

Sudionici su bili većinom iz povijesnih arhiva, jezgra kojih je gradivo, kako sam naziv kaže, od povijesne važnosti za dotične države, ali našlo se tu i predstavnika iz druge manje skupine, državnih arhiva, tijesno povezanih i određenih suvremenim poslovanjem organa čije gradivo prikupljaju, te predstavnici vojnog arhiva (Izrael), ili pak arhiva specijaliziranog za pohranjivanje filmskih vrpca, videokaseta, disketa i sličnih nekonvencionalnih nositelja informacija.

Ova početna razlika među sudionicima gotovo je na samom početku iskristalizirala situaciju po principu tko je tko, tko je više vrijedan u arhivskom svijetu, da li je "papirnata" povijest autentičnija od one na vrpcama i sl.

Razlika u pristupu problematici vrednovanja arhivskog gradiva u različitim državama i arhivima, kulminirala je u burnim raspravama na kraju svakog dana, glede razmatranja postupaka, mjera i načina zaštite vrijednog arhivskog gradiva u slučaju mogućih katastrofa, nepogoda, rata i sl. kada treba brzo djelovati.

Otvoreno je tako zanimljivo i iznimno važno pitanje, na čemu su predavači inzistirali, što je to vrijedno arhivsko gradivo, te koji su dokumenti u arhivu vitalni i sl.

Ovdje je do izražaja došla razlika u dva osnovna pristupa, a mogli bismo reći i svjetonazora, anglosaksonskom i europskom, odnosno davanju prednosti povijesno važnim dokumentima, ili pak dokumentima vezanim za samo poslovanje arhiva, odnosno što bismo u slučaju iznenadne opasnosti spašavali kao prioritetno.

Naravno, europski predstavnici povijesnih arhiva svakako su se odlučili za gradivo (zar tu uopće može biti neke dvojbe?!), ali "anglosaksonska struja" problematiku postavlja drugačije...

Što se tiče samog funkcioniranja ljetne škole, zamišljeno je aktivno sudjelovanje polaznika, počevši od obvezatnog prisustvovanja predavanjima, pisanja individualnih "domaćih zadaća", podjele rada na male radne skupine – radionice, zajednička čitanja, rasprave i sl.

Ovakvim modernim načinom prezentiranja informacija sudionicima, koji bi ustaljenim akademskim pristupom pasivnog (ne)slušanja vjerojatno propustili dobar dio zanimljivih predavanja, nametnuta je pozicija iz koje su mogli ne samo slušati, nego i stvarno *čuti* sve što su trebali.

Tretirana je zaštita arhivskog gradiva, kako onog nastalog na papiru, kao još uvijek najbrojnijem nositelju informacija, tako i onog gradiva, popularno rečeno, na modernim medijima.

Okupljeni predavači iz različitih država (Amerike, Velike Britanije, Njemačke), te dakako i zemlje domaćina, iznenadili su prisutne svojom pristupačnošću, brigom, strpljenjem, te iako su svi cijenjeni u struci s mnogo radnog iskustva, visoko pozicionirani u svojim arhivskim udruženjima a i šire, uvijek su s jednakom pozornošću i strpljenjem ozbiljno shvaćali često i banalna pitanja mladih i nedovoljno iskusnih sudionika, ali i njihovih starijih kolega.

Voditeljica tečaja i glavna koordinatorica cijelog programa bila je gospođa Trudy Huskamp-Peterson, koja se brinula o svim našim potrebama tijekom dvotjednog boravka.

Premda je tečaj u svim dijelovima funkcionirao besprijekorno, uvijek sam iznova ostajala fascinirana maksimalnom dostupnošću literature, novih članaka, te općenito svih relevantnih informacija iz naše struke nastalih u čitavom arhivskom svijetu.

U okviru dvotjednog boravka posjetili smo i novu zgradu Nacionalnog arhiva Mađarske, staru nekoliko godina, u koju gradivo tek dolazi, a predviđena je prvenstveno za prihvatanje gradiva nastalog djelovanjem propalih socijalističkih poduzeća, produkta jednog propalog sustava i vremena, ali koje ipak ima svoje mjesto u povijesti.

Sigurno niti jedan od sudionika ljetne škole nije otišao nezadovoljan, razočaran, a vjerojatno su svi imali i ponešto za naučiti.

Konačno mogu samo izraziti nadu da će i u narednim godinama sudjelovati polaznici iz Hrvatske, te da će to postati dijelom stalne prakse i suradnje naših državnih arhiva i drugih srodnih ustanova.

Jasna MRKONJIĆ